קנא א ב מיי׳ פ״ג מהל׳

סמג לאוין קפח טוש״ע ח״מ סיי לו סעיי טו: קנב ג ד ה מייי שם סלכה ז מוש"ע שם דעדיפא מיניה משני ליה: סעיף יד: קנג וז מיי׳ שם הלכה א אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה אין ב ועיין בהשגות ובמ״מ טוש״ע שם סעי׳ יד: ממשכנין אותה. ול"ת למלי לל פריך מהכא לשמואל יי דמשמע הא הגד ח מיי שם הלכה ב מוש"ע שם סעי' ו: קנה ט מיי שם הלי ג אחרים ממשכנין וליכא למימר דהאי אין ממשכנין (א) דהיינו אין מנתחין ועיין ובמ״מ: הא אחרים מנתחין דהא לא תחבול

מוסף רש"י

בהשנות

בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך. נשניל זר לערכו נממון, או אם ור נערכו במתחן, מו אם נוקשת באמרי פיך. זחת והנלל, כי באת בכף רעך. על עסקי מתון, לך התרפס. יד ופרע לו, ועל מוקץ חמרי ופרע לו, ועל מוקץ חמרי פיך, אם הקנטתו, רהב הימנו מחילה, רעיך בתרא דהרא מלא כחיב. לפי שהוא לשון רבים פו.). עשירה ממשכנין אותה. לפי שחינה נריכה לאומו כסות להחזירו לה בלילה (סנהדרין בא.). שאתה חייב להחזיר לה. דטעמל מלי למר רחמנא לא תחבול בגד אלמנה, מפני שאתה לריך להחזיר לה עבוטה לערב ומתוך כך שאתה יולא ונכנס תמיד אללה, שחרית למשכן וערבית להחזיר, לתשכן משילה שם רע לתה משילה שם רע בשכנותיה (קדושין פח:) לו:

לבה מששבנין מעיקרא. הקשה ה"ר אלחנן ולמה חוזרים וממשכנין. הרי עליו להחזיר לו למחר: שלא סהא המשבנין מעיקרא. הקשה ה"ר אלחנן ולמה חוזרים משמעות. דלהוי משכונו בידו והמלוה על המשכון אינו וממשכנין וי"ל כדי שלא יוכל הלוה לכפור וגם ימהר המשכון אינו משמע: ולא יעשה מעלעלין אלל בניו. שלא ימות בעוד המשכון לפרוע חובו ולבקש מעות כי מתבייש שבכל יום ויום יחזירו משכונו מיחוד לו ויהא מעלעלין אלל בניו: עעמא דהדר משכניה. שהיה מוחור לו ויהא מעלעלין אלל בניו: עעמא דהדר משכניה. שהיה משרניה מוחור לו ויהא מעלעלין אלל בניו: עעמא דהדר משכניה. שהיה משרניה משרניה משרניה משרניה שהיה משרניה משרניה שהיה משרניה משרניה שהיה משרניה משרנים ומשרניה משרנים ומשרניה משרנים ומשרנים ומשרנים ומשרנים ומשרנים משרניה משרנים ומשרנים ומשרנים ומשרנים משרנים ומשרנים ומשרנ

למה חוזרין וממשכנין משלא תהא שביעית משמטתו ולא יעשה מטלטלין אצל בניו מעמא דהדר ומשכניה הא לא הדר ומשכניה לא אמר רב אדא בר מתנא ולאו תרוצי קא מתרצת לה תריץ הכי וכי מאחר שמחזירין ילמה ממשכנין מעיקרא שלא תהא שביעית משמטתו ולא יעשה מטלטלין אצל בניו ית"ר ולא תבא אל ביתו לעבום עבוםו לביתו שת"ר ולא תבא אל אי אתה נכנם אבל יאתה נכנם לביתו של ערב וכן הוא אומר בלקח בגדו כי ערב זר וגו' ואומר יבני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך נוקשת באמרי פיך נלכדת באמרי פיך עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף רעך לך התרפם יורהב רעיך אם ממון יש לו בידך התר לו פיסת יד ואם לאו הרבה עליו רעים לצד שני לביתו אי אתה נכנם יאבל אתה נכנם לשכר כתף לשכר חמר לשכר פוגדק לשכר דיוקנאות יכול אפילו זקפן עליו במלוח הת"ל משאת מאומה: בותני" יאלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה

אין ממשכנין אותה שנאמר ילא תחבול בגד אלמנה: גמ' ת"ר 🌣 אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה דברי ר' יהודה ר"ש אומר עשירה ממשכנין אותה ענייה אין ממשכנין אותה ישאתה חייב להחזיר לה ואתה משיאה שם רע בשכנותיה למימרא דר' יהודה לא דריש מעמא דקרא ור"ש ∘דריש מעמא דקרא והא איפכא שמעינן להו ידתניא זולא ירבה לו נשים ר' יהודה אומר מרבה הוא ובלבד שלא יהו מסירות את לבו ר"ש אומר אפילו אחת והיא מסירה את לבו ה"ז לא ישאנה א"כ מה ת"ל ולא ירבה לו נשים אפילו כאביגיל לעולם ר' יהודה לא דריש מעמא דקרא ושאני הכא דמפרש קרא ולא ירבה לו נשים ולא יסור מאי מעמא לא ירבה לו נשים משום דלא יסור ור"ש מכדי בעלמא דרשינן מעמא דקרא לכתוב רחמנא לא ירבה ולא בעינן לא יסור ואנא ידענא מאי טעמא לא ירבה משום דלא יסור לא יסור דכתב רחמנא למה לי אפילו אחת ומסירה את לבו הרי זה לא ישאנה: מתני יהחובל את הריחים עובר משום לא תעשה וחייב משום שני כלים שנאמר 6לא יחבול ריחים ורכב חולא ריחים ורכב בלבד אמרו אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש שנאמר כי נפש הוא חובל: גבו' אמר רב הונא חבל ריחים לוקה שתים משום ריחים ומשום כי נפש הוא חובל ריחים ורכב לוקה שלש משום ריחים ורכב ומשום כי נפש הוא חובל יורב יהודה אמר חבל ריחים לוקה אחת ורכב לוקה אחת ריחים ורכב לוקה שתים כי נפש הוא חובל

בלשון חבלה ואע"ג דאיצטריך לשני לאוין לשמואל מ״מ מיסמבר דעיקר קרא אתא לאסור ניתוח דשרי בעלמא ולא ללאו יתירא לחוד והשתא לא קשה לשמואל מידי מפלוגתא דרבי יהודה ור"ש דהשתא אין ממשכנין אותה היינו אין מנתחין אותה ולהכי לא פריך מיניה דפשיטא דכי היכי דמשנינן לא ימשכננו אלא בב"ד לא ינחחנו דה"ג איכא לשנויי הכא ופי' זה נראה עיקר דאסור גם לשמואל ש ניחוח אפי׳ בכלים שעושין בהן אוכל נפש דלפי׳ קמא דלא אחא לשמואל אלא ללאו יתירא ולא לאסור ניתוח לא אתי שפיר דלתאן דפליג עליה נראה דבריחים ורכב אסור אפי׳ ניתוח לא אתי שפיר דלתאן דפליג עליה נראה דבריחים ורכב אסור אפי׳ ניתוח לא אתי שפיר דלתאן דפליג עליה נראה אחרים מותר אפילו למשכן ובריחים ורכב אסור ה"ה אפילו ניתוח דשרי בעלמא אפילו למלוה דאסור בריחים ורכב דמיסתבר לאסור כל משכונה שמישכן בשוה אבל לשמואל שאינו מחיר למשכן לשליח ב"ד בדברים אחרים אלא ניתוח יש לנו לומר דבריחים ורכב נמי דוקא משכון הוא דאסור כמו שכתוב ולא ניתוח ונמלא ששמואל דמשמע דבא להחמיר מיקל יותר לענין ריחים ורכב שמתיר לנתח ומאן דפליג עליה אסר כדפרישית: רחריב משום ב' בדים. פי אפילו בהתראה אחת אם חבל בפעם אחת ריחים ורכב והתרו בו משום לא יחבול ריחים ורכב לוקה שתים דאי בשתי התראות אפי׳ ריחים וריחים חייב כדאמר גבי נזיר (מכות דף כא.) אמרו לו אל תשתה אל תשתה חייב על כל אחד ואחד ואין לומר לעולם איירי בשתי התראות וקא משמע לן דריחים ורכב אינם כלי אחד שלא להתחייב אלא עד שיחבול שניהם דא"כ ה"ל למיתני החובל ריחים או רכב בלא תעשה כו' ותו לא אלא ודאי אתא לאשמועינן קבהתראה אחת חייב שחים וכן משמע בהדיא בגמ' דחייב שחים בריחים ורכב בהתראה אחת דאמר רב הונא חבל ריחים ורכב לוקה ג' והיינו בהתראה אחת דאי בשתי התראות לוקה שתים על הריחים ושתים על הרכב וכיון דבהתראה אחת איירי א"ר חייב שתים דקתני היינו שתי מלקיות ותימה דהיכי לקי והא חשיב לה בגמרא (דף קטח.) לאו הניתק לעשה מדאמר ליה אביי זיל אהדר וכי מימא דמש״ה א״ל לאהדורי דכל מילמא דאמר ראמנא לא תעביד אי עביד לא מהני הא אביי גופיה קאמר בפ״ק דממורה _(דף ד:) דאי עביד מהני ואין לומר דהאי דלקי היינו כגון ששבר הריחים ואת הרכב דשוב אינו ניתק לעשה שאינו יכול להחזיר הריחים ולהכי לקי כדאמרינן בפרק שילוח הקן (חולין דף קמא.) דאם הרג את האם שוב לא חשיב ניתק לעשה ולקי הא ליכא למימר דשאני הכא כיון דמתחיד

יעב"ץ, ז) בס"ח שחס, ח) [לעיל קיג.], ע) רש"ח נ"ל אפילו ניתוח בכלים וכו׳.

תורה אור השלם ו כִּי תַשֶּׁה בָרֵעַךּ מַשַּׁאת ַּמְאוּמֶה לֹא תָבֹא אֶל בְּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ:

דברים כד 2 לִקַח בָּגְדוֹ כִּי ְעָרֵב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְּלֵהוּ: משלי כ טז

3 בני אם ערבת לרעה באמר. פוּר נֹלְפַדְּהָ תָּקַעְתָּ לַזְּר כַּפֶּירָ: נוֹלַשְׁתְּ גַיִּבְעָתִי אָנוּ יִּינִ אָן באמרי פיה: עשה זאת יְּרָהַב רַעֶּיךְּ, עֲשֵׁר אָתְרַפֵּס אָפוֹא בְּנִי וְהַנְּצֶל כִּי כְּאתְ וֹרְהַב רַעֶּיךְ: משלי ו א ב ג

משליו א ב ג 4 לא תַטָּה מִשְׁפַט גַּר יְתוֹם וְלֹא תַחֲבֹל בָּגָּד אַלְמְנָה: דברים כד יו 5 וְלֹא יַרְבָּה לוֹ נְשִׁים ולא יסור לבבו וכסף ְּוְזָהָב לֹא יַרְבָּה לוֹ מְאֹד:

דברים יז יז 6 לא יַחֲבל רַחַיִּם וְרָכֶב דברים כד ו

הגהות הב"ח

(h) תום' ד"ה אלמנה וכו' אין ממשכנין הייבו כל"ל ואות ד' נמחה:

כתיב דמשמע בבית ומנלן לחסור ניתוח דמדרבנן ליכא למיגזר בשליח ב"ד גזירה שמא יכנס בביתו דבשליח ב"ד ליכא למיגזר מדשרי בעלמא לנתח ולא גזרינן ואין סברא לגזור באלמנה יותר משום דאית בה תרי לאוין וי"ל דלכך לא פריך ממתניתין דהכא משום דאיכא למידחי אין ממשכנין אותה משום לאו דלא תחבול הא אחרים לית בהו האי לאו לכך עדיפא ליה למיפרך מברייתא ור"ש דקאמר בגמ׳ עשירה ממשכנין אותה איכא למימר נמי דסבר כשמואל וממשכנין היינו מנתחין דלדידיה ענייה דקאמר אין ממשכנין אותה היינו אין מנתחין דטעמא דאתה משיאה שם רע בשכנותיה שייך אפילו בניתוח והא דכתב רחמנא לא תחבול ולא כתיב לא תנתח היינו כדי לחייב על משכון

שני לאוין אבל קשה דאי סבר ר"ש כשמואל ולא שרי בעשירה אלא ניתוח ות"ק שרי ניתוח בין בעשירה בין בענייה א"כ מחמיר ר"ש יותר מת"ק ולשון הברייתא משמע שבא להקל ולהתיר בעשירה מה שאסר ת"ק לכך נראה דר"ש לית ליה דשמואל ומתיר (סנהדריו כא.). למשכן עשירה ושאר בני אדם וה"מ למפרך שפיר לשמואל מר"ש אלא דלא איירי ר"ש במתני' אלא בבריית' ושפיר פריך מברייתא אחריתי ועוד נראה לפרש דלכ"ע לא יחבול ריחים ולא תחבול בגד אלמנה אתא קרא לאסור בה ניתוח דשרי בעלמא והא

דאפקיה בלשון חבלה ולא בלשון

ניתוח כדי לעבור במשכון בשני

לאוין ולהכי לעיל כי אקשינן מינייהו לשמואל אילטריך לשנויי לעבור בשני לאוין ולא קאמר לאסור ניתוח

משום דהוה קשה ליה אמאי אפחיה

בידו כשמת לוה: למה ממשכנין

מעיקרא. דבר שעליו להחזיר מה

מועיל לו: שלא ההא שביעים משמטתו

וכו'. דמדמשכניה קנייה וכי מהדר

ליה הוה פקדון גביה: בני אם

ערבת לרעך או אם נוקשת באמרי

פיך. שהוניתו בדברים: עשה זחת

והנלל. התרפס יד אם ערבת. ואם

לא ערבת אלא נוקשת באונאת דברים

רהב רעיך הרבה עליו רעים לבקש

מחילה: אם ממון יש לו בידך. אם

נעשית לו ערב ואם נוקשת בדברים

רהב רעיך: ללד שני. כמו דבר אחר: לביחו. של לוה במלוה אי אתה נכנס

אבל אתה נכנס למשכנו חוב אחר

שאינה מלוה: שכר פונדק. השכיר לו

פונדק: דיוקנאות. לר לו לורות בביתו

בשכר: משיחה שם רע. שחתה יולח

ונכנס אללה שחרית וערבית: מכדי

בעלמה דריש טעמה דקרה. הע"ג דלה

מפרש טעמא כדאוקימנא גבי חובל:

מתבר' משום שני כלים. העליונה

רכב והתחתונה ריחים: גבו'

לשחר